

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/144488,Wystawa-Gorzki-pokoj-Traktat-ryski-1921-r-na-pl-Niepodleglosci-w-Zakopanem.html>
23.04.2024, 12:45

Wystawa „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” na pl. Niepodległości w Zakopanem

Do 16 czerwca 2021 r. na pl. Niepodległości w Zakopanem można oglądać wystawę IPN, która prezentuje losy Polaków, Białorusinów i Ukraińców w kontekście postanowień traktatowych.

Założeniem ekspozycji jest nakreślenie genezy traktatu pokojowego, zawartego po zwycięskiej wojnie Polski z sowiecką Rosją, a także ukazanie jego konsekwencji w krótkiej historii dwudziestolecia oraz na dłuższym tle relacji polsko-rosyjskich, w tym polsko sowieckich. Część zdjęć pochodzi z prywatnych zbiorów Stanisława Grabskiego, głównego architekta traktatu ze strony Polski, zdeponowanych w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Autorem wystawy jest Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN. Koncepcję plastyczną stworzył Jarosław Kłaput.

Traktat Ryski

8 marca 2021 r. minęła 100. rocznica podpisania traktatu pokojowego w Rydze, kończącego wojnę polsko-bolszewicką, na mocy którego zostały wyznaczone granice państwa polskiego na wschodzie. Formalnie pokój zawarła Rzeczpospolita Polska z Białoruską i Ukraińską Republiką Sowiecką. Traktat ryski oznaczał odrodzenie Europy Środkowej. Nie tylko regulował warunki współistnienia Polski i bolszewickiej Rosji, ale de facto potwierdzał niepodległość państw bałtyckich. Zawarcie traktatu ryskiego nie byłoby możliwe, gdyby nie wcześniejsze zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej pod Warszawą i w bitwie nad Niemnem. W Rydze nie zostały uregulowane kwestie Wileńszczyzny i Małopolski wschodniej. Przynależność tych obszarów do Polski oraz ustalenia pokoju ryskiego mocarstwa alianckie uznały dopiero w 1923 r. na mocy decyzji Rady Ambasadorów.

Traktat ryski oznaczał formalne potwierdzenie powstrzymania marszu bolszewickiej Rosji

na zachód, co samo w sobie było sukcesem. Jednak ani Niemcy, ani Związek Sowiecki nie chciały pogodzić się z istnieniem niepodległego państwa polskiego. Pokój osiągnięty na mocy traktatu ryskiego przetrwał zaledwie 20 lat. Zburzył go rozbiór Polski dokonany przez Rzeszę Niemiecką i Związek Sowiecki we wrześniu 1939 r.

Patronat nad wystawą IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” objęły: Polskie Radio, Rzeczpospolita, Do Rzeczy, TVP Historia i TVP Polonia.